

VENDIM
Nr. 41, datë 26.6.2013

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR TRAJTIMIN E KARTËMONEDHAVE DHE
MONEDHAVE SHQIPTARE TË DYSHUARA SI TË FALSIFIKUARA”**

Në bazë dhe për zbatim të nenit 12 shkronja “a”, nenit 43, shkronja “c” dhe kreut V të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997 “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar; të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006 “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar; si dhe të nenit 11 të rregullores “Mbi organizimin dhe funksionimin e Departamentit të Emisionit”, miratuar me vendim të Këshillit Mbikëqyrës nr. 4, datë 16.1.2012; me propozim të Departamentit të Emisionit, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë

VENDOSI:

1. Të miratojë rregulloren “Për trajtimin e kartëmonedhave dhe monedhave shqiptare të dyshuara si të falsifikuara” dhe anekset e saj, sipas tekstit bashkëlidhur këtij vendimi.

2. Ngarkohet Departamenti i Emisionit në Bankën e Shqipërisë dhe subjektet e rregullores të miratuar me këtë vendim, për zbatimin e kësaj rregulloreje.

3. Ngarkohet Departamenti i Marrëdhënieve me Jashtë, Integritetit Europian dhe Komunikimit, për publikimin e kësaj rregulloreje në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë dhe në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë.

4. Me hyrjen në fuqi të këtij vendimi, shfuqizohet çdo akt nënligjor në kundërshtim me këtë të fundit.

Ky vendim hyn në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë.

KRYETARI
Ardian Fullani

RREGULLORE
**PËR TRAJTIMIN E KARTËMONEDHAVE DHE MONEDHAVE SHQIPTARE TË DYSHUARA SI
TË FALSIFIKUARA**

KREU I
TË PËRGJITHSHME

Neni 1
Objekti

Objekt i kësaj rregulloreje është përcaktimi i rregullave dhe procedurave për trajtimin e kartëmonedhave dhe monedhave kombëtare (lekë) të dyshuara si të falsifikuara, me qëllim mbrojtjen e kartëmonedhave dhe monedhave shqiptare nga falsifikimi.

Neni 2
Baza juridike

Kjo rregullore nxirret në bazë dhe për zbatim të:

a) nenit 12, shkronja “a”, nenit 43, shkronja “c” dhe kreut V të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997 “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar;

b) ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006 “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar, i cili në këtë rregullore do të quhet “ligji për bankat”;

c) nenit 11 të rregullores “Mbi organizimin dhe funksionimin e Departamentit të Emisionit”,

miratuar me vendim të Këshillit Mbikëqyrës nr. 4, datë 16.1.2012.

Neni 3 Subjektet

Subjekte të kësaj rregulloreje janë Banka e Shqipërisë, bankat, degët e bankave të huaja dhe subjektet e tjera financiare jobanka, të licencuara për të ushtruar veprimtari bankare dhe/ose financiare në Republikën e Shqipërisë në përputhje me licencën e lëshuar nga Banka e Shqipërisë.

Neni 4 Përkufizime

1. Për qëllime të zbatimit të kësaj rregulloreje, termat e mëposhtëm do të kenë këto kuptime:

a) “Kartëmonedha dhe monedha të dyshuara” janë kartëmonedhat dhe monedhat kombëtare (lekë), të cilat gjatë procesit të kontrollit të autenticitetit, nga subjektet e kësaj rregulloreje, ose nga autoritetet e zbatimit të ligjit dyshohet të jenë të falsifikuara në lidhje me karakteristikat teknike dhe elementet e sigurisë.

b) “Elementet e sigurisë” janë cilësi teknike (letra e sigurisë, Watermark, mikro-printimet, shtypi i thellë, filli i sigurisë, ngjyra optike e ndryshueshme, përbërja e metaleve, dimensionet, pesha etj.) që synojnë parandalimin e prodhimit të paligjshëm të parave.

c) “Ekspertizë” është procedura dhe metodat e zbatuara për të përcaktuar nëse kartëmonedhat dhe monedhat objekte ekspertimi, ruajnë karakteristikat teknike të prodhimit me të gjithë elementet e sigurisë së kartëmonedhave e monedhave të emetuara në qarkullim nga Banka e Shqipërisë, dhe nëse këto karakteristika janë të vërteta ose jo.

d) “Të dhënat teknike dhe statistikore” janë të dhënat me të cilat mund të identifikohen kartëmonedhat dhe monedhat e falsifikuara (përshkrimi teknik i llojit të falsifikimit) dhe të dhëna mbi numrin e kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara sipas origjinës së tyre, veçanërisht gjeografike etj.

e) “Kartëmonedha dhe monedha të falsifikuara” janë kartëmonedhat dhe monedhat me pamjen e kartëmonedhave dhe monedhave autentike të emetuara nga Banka e Shqipërisë, të prodhuara në mënyrë të jashtëligjshme me anë të metodave falsifikuese apo modifikimeve të ndryshme, me qëllim mashtrimin.

f) “Pajisje të autentifikimit të kartëmonedhave” janë pajisjet për ekzaminimin e elementeve të sigurisë së kartëmonedhave, duke përfshirë zmadhuesit, llambat ultraviolet, kamerat me rreze infra të kuqe etj., të përdorura nga anëtarë të stafit gjatë përpunimit manual të kartëmonedhave për identifikimin e kartëmonedhave të dyshimta.

g) “Autoritete kompetente” janë autoritetet kombëtare të zbatimit të ligjit në Shqipëri, të tilla si policia e Shtetit, prokuroria etj.; si dhe autoritetet dhe strukturat e huaja të ngarkuara për parandalimin dhe zbulimin e falsifikimit, si: Banka Qendrore Europiane (ECB); Qendra e Analizës së Falsifikimit (CAC); Zyra Kundër Mashtrimit (OLAF); Qendra Tekniko-shkencore Europiane (ETSC); qendrat kombëtare homologe në vendet e tjera etj.

h) “Zyra e Qendrës Kombëtare të Analizës” është njësi organizative në Departamentin e Emisionit të Bankës së Shqipërisë, që ka si funksione kryesore parandalimin dhe zbulimin e falsifikimit, ekspertizës, mbajtjen dhe ruajtjen e të dhënave teknike dhe statistikore për paratë e falsifikuara në nivel kombëtar etj., duke bashkëpunuar për këtë qëllim me autoritetet kompetente brenda dhe jashtë vendit.

i) “Pliko” është ambalazhi i mbyllur, i tillë si: zarf, kuti ose qese, ku vendosen kartëmonedha ose monedha metalike.

KREU II KËRKESA TË PËRGJITHSHME PËR NJOHJEN E AUTENTICITETIT TË KARTËMONEDHËS DHE MONEDHËS SHQIPTARE

Neni 5

Veprimtaria për njohjen e autenticitetit të kartëmonedhës dhe monedhës shqiptare

1. Banka e Shqipërisë, për çdo rast të hedhjes në qarkullim të emisioneve të reja, kryen publicitetin e nevojshëm duke përdorur forma të ndryshme komunikimi e publikimi në media, njoftime zyrtare të shoqëruara me fletëpalosje ose forma të tjera botimi.

2. Subjektet e kësaj rregulloreje, afishojnë në vende të përshtatshme në të gjithë rrjetin e degëve dhe agjencive, fletëpalosjet ose format e tjera të botimit të nxjerra nga Banka e Shqipërisë, sipas përcaktimeve të pikës 1 të këtij neni.

3. Subjektet e kësaj rregulloreje, në rastin kur personat fizikë edhe nëpërmjet fletëpalosjeve nuk arrijnë të dallojnë mirë parandë autentike, japin ndihmesën e tyre të specializuar dhe ofrojnë shpjegimet e nevojshme për dallimin e elementeve të sigurisë dhe të karakteristikave të tjera të kartëmonedhave dhe monedhave në qarkullim.

Neni 6

Trajnimi i punonjësve

1. Banka e Shqipërisë harton programe trajnimi dhe, nëpërmjet Qendrës Kombëtare të Analizës organizon dhe kryen trajnime për parandalimin dhe zbulimin e parave kombëtare të falsifikuara. Këto trajnime organizohen dhe kryhen me punonjësit e përdorimit të cash-it, autoritetet e zbatimit të ligjit, por edhe me publikun e gjerë.

2. Subjektet sigurojnë që punonjësit e trajtimit të cash-it të jenë të trajnuar për njohjen e elementeve të ndryshme të sigurisë së kartëmonedhave e monedhave kombëtare, siç janë përcaktuar dhe publikuar nga Banka e Shqipërisë, si dhe të kenë aftësinë për kontrollin e autenticitetit të tyre.

Neni 7

Kontrolli për autenticitetin e kartëmonedhave dhe monedhave

1. Subjektet sigurojnë që kartëmonedhat dhe monedhat metalike kombëtare që marrin gjatë veprimtarisë së tyre dhe që kanë për qëllim t'i hedhin përsëri në qarkullim, të kontrollohen për autenticitet sipas kërkesave dhe detyrimeve të rregullores “Për kontrollin e autenticitetit dhe kriteret e riciklimit të kartëmonedhave shqiptare”.

2. Kontrolli për autenticitetin kryhet me anë të makinerive të trajtimit të kartëmonedhave ose monedhave metalike, të testuara paraprakisht nga Banka e Shqipërisë ose në mënyrë manuale nga një anëtar i trajnuar i personelit të tyre.

3. Subjektet sigurohen, që për kontrollin manual të autenticitetit, të përdoren pajisje autentifikimi të testuara me sukses nga Banka e Shqipërisë.

KREU III

TRAJTIMI I KARTËMONEDHAVE DHE MONEDHAVE TË DYSHUARA TË FALSIFIKUARA

Neni 8

Sekuestrimi i kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara

1. Subjektet sekuestrojnë menjëherë kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara si të falsifikuara.

2. Subjektet plotësojnë procesverbalin e sekuestrit për kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara, sipas formularit përcaktuar në aneksin nr. 1 të kësaj rregulloreje.

3. Subjektet, kur si rezultat i dyshimeve sekuestrojnë kartëmonedhat e monedhat të dyshuara dhe

klienti është i pranishëm, në momentin e sekuestrimit i lëshojnë këtij të fundit një procesverbal sekuestrimi, duke i kërkuar të jetë në pritje të përfundimeve të rezultateve të ekspertizës.

Neni 9

Dorëzimi vullnetar i kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara

Subjektet pranojnë kartëmonedhat dhe monedhat kombëtare të dyshuara si të falsifikuara, kur dorëzohen vullnetarisht në sportelet e tyre nga persona fizikë apo juridikë.

Neni 10

Dorëzimi në Bankën e Shqipërisë

1. Kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara si të falsifikuara nga vetë subjektet dhe ato të dorëzuara në mënyre vullnetare i nënshtrohen procedurave dhe rregullave të kontrollit të autenticitetit sipas kësaj rregulloreje.

2. Kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara si të falsifikuara nga vetë subjektet, si dhe ato të dorëzuara në mënyre vullnetare, dorëzohen për kontroll dhe ekspertim, në Zyrën e Qendrës Kombëtare të Analizës pranë Departamentit të Emisionit të Bankës së Shqipërisë. Dorëzimi kryhet jo më vonë se 20 (njëzet) ditë pune nga dita e verifikimit të dyshimit apo dorëzimit vullnetar të tyre.

3. Kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara dorëzohen të mbyllura në pliko, të shoqëruar me procesverbal sekuestrimi dhe kërkesë për ekspertim sipas aneksit nr. 2 të kësaj rregulloreje. Kërkesa për ekspertim dërgohet paraprakisht edhe në trajtë elektronike.

4. Zyra e Qendrës Kombëtare të Analizës, pas administrimit të plikove me kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara, zbaton procedurën e mbledhjes, të regjistrimit, të ekspertizës dhe të përpunimit të të dhënave teknike e statistikore të tyre.

Neni 11

Ekspertiza e kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara

1. Banka e Shqipërisë, nëpërmjet Zyrës së Qendrës Kombëtare të Analizës kryen ekspertizën (analizën teknike) për kontrollin e autenticitetit të kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara.

2. Zyra e Qendrës Kombëtare të Analizës, në përfundim të procesit të ekspertizës (analizës teknike), harton akt ekspertimin përkatës, ku pasqyrohen zhvillimet dhe vlerësimet e analizës teknike të kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara objekt ekspertimi.

Neni 12

Rezultatet e ekspertimit

1. Akti i ekspertimit mbi rezultatet dhe të dhënat relevante të ekspertizës (analizës teknike) i dërgohet subjekteve dhe, në përputhje me kërkesat ligjore në fuqi, mund t'i dërgohet dhe autoriteteve kompetente, jo më vonë se 30 (tridhjetë) ditë pune nga data e marrjes në dorëzim të kartëmonedhave dhe monedhave.

2. Banka e Shqipërisë konfiskon pa kompensim të gjitha kartëmonedhat dhe monedhat, të cilat në përfundim të ekspertimit (analizës teknike) rezultojnë të falsifikuara.

3. Kartëmonedhat dhe monedhat që në përfundim të ekspertimit (analizës teknike) rezultojnë autentike i kthehen menjëherë dërguesit nëpërmjet kreditimit të llogarisë përkatëse bankare ose duke kthyer fizikisht kartëmonedhat dhe monedhat në rastin e institucioneve të zbatimit të ligjit.

4. Bankat ose degët e bankave të huaja sigurojnë që vlera e kartëmonedhave ose monedhave të rezultuara autentike t'i kalohet menjëherë personit dhe/ose subjektit që i ka dorëzuar ose që i janë sekuestruar si të dyshuara.

Neni 13

Mbajtja dhe ruajtja e kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara

1. Kartëmonedhat dhe monedhat e falsifikuara do të mbahen në ruajtje për një periudhë 15- (pesëmbëdhjetë) vjeçare në Bankën e Shqipërisë. Në përfundim të afatit të ruajtjes, kartëmonedhat dhe monedhat mund të asgjësohen sipas rregullave procedurale të vendosura në Bankën e Shqipërisë.

2. Mostrat e përzgjedhura nga kartëmonedhat dhe monedhat e falsifikuara si pjesë përbërëse e albumeve apo katalogëve do të mbahen pa afat, duke qenë pjesë e inventarit të kartotekës të Zyrës së Qendrës Kombëtare të Analizës.

3. Qendra Kombëtare e Analizës do të dorëzojë kartëmonedhat dhe monedhat në ruajtje kur janë objekte shqyrtimi në çështje penale, në bazë të kërkesës me shkrim nga autoritetet dhe/ose organet kompetente.

Neni 14

Përdorimi i kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara

1. Qendra Kombëtare e Analizës përdor kartëmonedhat dhe monedhat e falsifikuara si materiale për:

a) organizimin e seminareve dhe fushatave sensibilizuese për parandalimin e falsifikimit; dhe
b) programimin dhe testimin e makinerive dhe pajisjeve të autentifikimit të kartëmonedhave dhe/ose monedhave.

2. Banka e Shqipërisë, me qëllim programimin dhe testimin e makinerive ose pajisjeve të autentifikimit nga subjektet bankare apo sipërmarrësit e angazhuar, me kërkesën me shkrim të tyre, mund të japë për përdorim të përkohshëm mostra kartëmonedhash dhe monedhash të falsifikuara.

Neni 15

Bashkëpunimi me autoritetet e zbatimit të ligjit

1. Banka e Shqipërisë, në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi, bashkëpunon me autoritetet kompetente vendase dhe/ose të huaja për shkëmbim informacioni lidhur me parandalimin dhe mbrojtjen e kartëmonedhave dhe monedhave kombëtare nga falsifikimi.

2. Në zbatim të pikës 1 të këtij neni, Zyra e Qendrës Kombëtare të Analizës bashkëpunon me autoritetet kombëtare të zbatimit të ligjit (polici e shtetit, prokurori etj.), gjatë kryerjes së detyrave të tyre përkatëse, në veçanti për:

a) shkëmbimin, për qëllime të analizave strategjike, të informacionit të rregullt mbi falsifikimin;
b) sigurimin e ndihmës së ndërsjellë në parandalimin dhe luftimin e veprave penale në fushën e falsifikimit të parasë, që përfshin ndër të tjera, mbështetjen shkencore dhe trajnimet me mbështetjen logjistike.

KREU VI

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 16

Zbatimi i kërkesave rregullative

1. Departamenti i Emisionit pranë Bankës së Shqipërisë, realizon verifikimin e zbatimit të kërkesave të kësaj rregulloreje, duke kryer veçanërisht veprimet e mëposhtme:

a) inspektime në vend, në vendndodhjet e subjekteve, për të monitoruar aftësinë e subjekteve për të kontrolluar për autenticitetin e kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara; dhe

b) verifikim të procedurave që rregullojnë trajtimin e kartëmonedhave të kontrolluara, dhe të procedurave që rregullojnë çdo kontroll manual të autenticitetit.

2. Subjektet janë të detyruara të marrin masat e nevojshme organizative dhe teknike për zbatimin e kërkesave të kësaj rregulloreje jo më vonë se 3 (tre) muaj nga hyrja në fuqi e saj.

3. Nëse Banka e Shqipërisë konstaton moszbatim të dispozitave të kësaj rregulloreje, do të kërkojë marrjen e masave korrigjuese nga ana e subjekteve brenda një afati kohor të specifikuar.

Neni 17

Masat mbikëqyrëse dhe ndëshkimore

Banka e Shqipërisë, në rast të mosplotësimit të detyrimeve të kësaj rregulloreje, zbaton masat mbikëqyrëse dhe/ose ndëshkimore të parashikuara në ligjin për bankat dhe në aktet e tjera nënligjore në zbatim të tij.

Neni 18

Dispozitë e fundit

Anekset bashkëlidhur kësaj rregulloreje janë pjesë përbërëse e saj.

ANEKSI 1

(emri i subjektit)

Data ____, ____, 20__

PROCESVERBAL

(sequestrimi të kartëmonedhave/monedhave të dyshuara të falsifikuara)

Ky procesverbal mbahet për kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara si të falsifikuara, sekuestruar prej (emrin dhe mbiemrin, numrin e ID apo të pasaportës, shtetësia, adresa dhe telefoni)

Kartëmonedhat/monedhat sipas prerjeve

Kartëmonedhat			
Prerjet	Numri serial	Viti i emetimit	Sasia, copë

Monedhat		
Prerjet	Viti i emetimit	Sasia, copë

Paratë e sekuestruara do të dorëzohen në Bankën e Shqipërisë për ekspertizë, lidhur me verifikimin e autenticitetit (vërtetësisë). Ne do t'ju informojmë për konkluzionet e ekspertizës pasi të marrim aktin e ekspertimit.

Vendi dhe data: _____
(për paratë e sekuestruara)

Dorëzuesi: _____
(emër, mbiemër e nënshkrim)

Vula

Lëshuesi i procesverbalit: _____
(emër, mbiemër e nënshkrim)

ANEKSI 2

Nr. Prot.: _____
Vendi dhe data: _____

KËRKESË PËR EKSPERTIM
PËR TË PËRCAKTUAR AUTENTICITETIN E MONEDHËS KOMBËTARE “LEK”

Kartëmonedhat			
Prerjet	Numri serial	Viti i emetimit	Sasia, copë

Monedhat		
Prerjet	Viti i emetimit	Sasia, copë

Shënim. Ky formular do të plotësohet sipas renditjes duke filluar nga kartëmonedha me prerje më të madhe dhe kjo e renditur sipas vitit të emetimit më të hershëm. E njëjta renditje do të ndiqet edhe për monedhat.

Data dhe vendi i konstatimit të monedhave të dyshuara si të falsifikuara	Data:	
	Vendi:	
Rrethanat shkurt të konstatimit	Konstatimi në sportel prej arkëtarit nga klienti	☐
	Konstatimi në procesin e përpunimit	☐
	Konstatimi në subjekt; origjinë e panjohur	☐
	Të tjera	☐
Informacion mbi personin të cilit i janë sekuestruar para të dyshuara si të falsifikuara ose që kërkon vërtetimin e tyre	Emër dhe mbiemër:	
	Adresa:	
	Telefon:	
	Numër i kartës - ID ose i pasaportës	

Vendi i vulës

(nënshkrimi i personit të autorizuar)
